

FELLA
FELLA
FELLA

Bookmark

Դաստիարակություն

ԳԵԼԼԱ
ԳԵԼԼԱ
ԴՐԱՄԱ
ՎԵՐԱ

ՎԵՐ

ԵՐԵՎԱՆ
2021

ՀՏԴ 821.19-31 Կողման

ԳԱՐ 84(5Հ)-44

Կ 807

Կ 807 Կողման Ն.

Բնյա Բելառունյա: Վէպ / Ն. Կողման. - Եր.: Newmag, 2021. - 180 էջ

Վանաձորում անցրդաշխ մորն է խնամում 48-ամյա Թելլան: Նախկին գրադարանավայրը արդեն երես տարի չի աշխատում. մոր երկարածյա հիմնարկությունն ու գործադրությունները լինելու անսպասվածքը կարգավիճակն ստիպում են ապրել յօշակառու հաջուկի: Թելլայի օրերն անգայութեան կրկնություն են. առավելապես՝ մոր խնամք, ինու՞ խանութ, ապա՞ խոհանոց, երենդյան մերժավայր:

«... մերբու փորձում եր կոմքից արկի իր բաժինը, երբեմն նույնիսկ կովում եր այդ պատասի համար Սական ամեն անգամ, կարծեա, մեռուոր եր կորցնում իր թիւերից, որուց գոյաբանուց դեռ հավաստու եր Եղբ մայրն անցուին ընկալ, կամցն ակարուից, մկանից մատը: Դամադ մահց Ամի փետուրներ չեր պոկու: Մահը խոր եր ամեն ինչ...»

Թելլայի վիճաբարում էին իր «Բելառունյա» ծաղիկները: Դրանք գեղեցիկ էին ու բունավեր նա դրան ամեցնում եր ինչն է շահակմանը, թե ինչու...

Եվ ան մի օր բազմաթիւ կարագա շնորում է հայտնիություն առողջ ու կայստա մի արցիկ Աղդ երեսատան երեխան գլխինկայր է շշում Թելլայի հաստառուն առօրյան, աշխարհ ապրել, նայել շորջըրորդը, հարցել տակ նաև Պուգին, չազ լին ու թեկու պատահարա՛ բացահայտել անցյայի ամենացայտու զշմարտությունը:

Զշմարտություն, որը տակնուիրա է անում Թելլայի հոգին:

ՀՏԴ 821.19-31 Կողման

ԳԱՐ 84(5Հ)-44

ISBN 978-9939-884-36-3

Բնյա Բելառունյա © 2021 Նարինե Կողման, «Նյու Մեգ» ՍՊԸ

Այս գրքի հեղինակային բոլոր իրավունքները պատկանում են «Նյու Մեգ» ՍՊԸ-ին:

Բովանդակություն

Դրույ I	7
Դրույ II	11
Դրույ III	15
Դրույ IV	20
Դրույ V	25
Դրույ VI	29
Դրույ VII	36
Դրույ VIII	40
Դրույ IX	46
Դրույ X	50
Դրույ XI	55
Դրույ XII	62
Դրույ XIII	68
Դրույ XIV	74
Դրույ XV	81
Դրույ XVI	88
Դրույ XVII	94
Դրույ XVIII	101
Դրույ XIX	107
Դրույ XX	113
Դրույ XXI	119
Դրույ XXII	126
Դրույ XXIII	132
Դրույ XXIV	138
Դրույ XXV	144
Դրույ XXVI	150
Դրույ XXVII	155
Դրույ XXVIII	159
Դրույ XXIX	163
Դրույ XXX	168
Դրույ XXXI	175

I

Ներս մտավ:

Առաջին հարկի աստիճանահարթակին էր, երբ ամեն ինչ հանկարծ չափազանց ծանոթ թվաց.

«Ես այստեղ արդին եղել եմ...»: Մնածեց ու հասկացավ, որ դեժավյու է ապրում: Սակայն հաջորդ պահին պատրաստ էր ինքն իր վրա ծիծաղել, որովհետև իրենց շենքում էր, իրենց մուտքում՝ այնքան ծանոթ դռների, կիսաներկ, քերված ու գրոտված պատերի և անհարթ բետոննե հատակի անփոփոխ փակագծում:

Իսկ եթե այն առաջինն ինքը չէր, որին իրենը չէր նաև այն գարմանալի զգացողությունը...

... Իր մարմնում դեժավյու ապրողն ուրիշն էր...

Մարմնով սարսուռ անցավ.

«Ինչ է ինձ հետ կատարվում... Իմ մարմնի տերն իսկապես ես եմ... Միթե...»:

Ակամա ոտքից գլուխ զննեց ինքն իրեն ու ինամաշ հագուստի տակ շոշափեց թառամած, ոսկրոտ, երկարուկ մարմինը: Հետո վայրիվերո ու անկանոն այդ զգացումները բարձրածայնելու ցանկություն առաջացավ. պիտի իր ձայնը լսեր, չնայած՝ առանց ակնհայտ հեգնանքի չստացվեց.

— Եթե դու ևս մարմնիդ, ճակատագրիդ և էլի ինչ-որ բաների տերը, ուրեմն ուսերիցոր գլորիդ ապրածդ քառասունութ տարիների բեռն ու մարմինդ դարձրու քսանամյա անթերի մի կատարելություն՝ միլուսյան Վեներայի^{*} նման ձիգ մաշկով, պիրկ մկաններով, երբ կյանքն ամեն մի բջիջիդ ցիտոպլազմայից սպառնում է դուրս ցայտել՝ եռացնելով զգացմունքներդ, մտքերդ, բանականությունդ...

Այս մեկը, որ երեկի ինքը չէր, ունկերում միայն իրեն լսելի բաժիծաղով աներևոսք ձաղկեց դեմքը:

Բնելան զգում էր, որ իրենից դուրս ինչ-որ բան ևս այն չէ. հաստատ այն չէր:

Երբ կարտոֆիլով ծանր պայուսակը ձեռքից ձեռք տեղափոխելով հասավ չորրորդ հարկ, որոշեց փորբ-ինչ հանգստանայ. պոլիեթիլենային տոպարակի բռնակները ծանրությունից, պարանի նման ճգվելով, սեղմվել, մտել էին մաշկի մեջ և ափերը մանուշակագույն էին դարձրել: Մինչ փորձում էր մատները շարժելով դրանցում վերականգնել արյան շրջանառության ընականոն ընթացքը, ընակարաններից մեկի դուռը բացվեց:

Աղջնակ էր: Մեծքով դեպի հարթակը կանգնած, ձայնն աստիճանաբար բարձրացնելով և անշշուկ շարժվելով՝ ներսում մեկի հետ էր խոսում: Իսկ երբ դուռը զգուշավոր փակելով շրջվեց, ակամա հայտնվեց Բնելայի գրկում:

«Ինչ արած, ինչ-որ մեկից միշտ էլ կառչել է պետք, մանավանդ, երբ այս կյանքում ընկնելն անխուսափելի է»,-

* Միլուսյան Վեներան Հեղենսիստական դարաշրջանի հունական ամենամհայտնի քանդակներից է: Գոնվել է Հռոմաստանի Միլոս կղզում, որտեղից է ստացել է իր անունը: Այժմ քանդակը պահպանվում է Լուվրում (բոլոր ծանրթագրությունները՝ *newmag*-ի):

Բելլան պատրաստ էր ծիծաղել պղուկի նման ուղեղի մեջ դուրս պրձած մտրի վրա, տակայն աղջնակը, որ ավելի արագ սրափվեց, թեթևակի հրելով նրան, բարձրացրեց գլուխը.

- Կներեք: Ես Ձեզ չեմ նկատել: Բայց շնորհակալ եմ:
- Ինչի՞ համար, — հարցրեց Բելլան հենց այնպես:
- Ես կարող էի ընկնել, իսկ Դուք ինձ որսացիք:
- Որսացի...
- Երկուսն է ժպտացին:
- Ես Ձեզ կօգնեմ, — ասաց աղջնակն ու երկու ծեռորով զետնից պոկեց կարտոֆիլով լի տոպրակը:
- Շանր է: Կարիք չկա...., — խոսքերն օդում մնացին. աղջնակն արդեն վերև էր բարձրանուած:
- Բելլան թեթևացած գործի դրեց երկար ոտքերը և շրջանցելով մի քանի աստիճան՝ արագ հասավ նրան ու հրեց իրենց ընակարանի դուռը.
- Ես կտանեի, կարիք չկար. դու դեռ շատ փոքր ես:
- Փաստորեն, Դուք մեր վերնում եք ապրում:
- Երևի...
- Ներսից տնրոց լավեց.
- Բելլա, եկար, որտեղ էիր էսքան ժամանակ: Ո՞ւմ իես ես խոսում...
- Ոչ մեկի, մայրիկ:
- Աղջնակը կարտոֆիլը դրեց միջանցքի հատակին ու զարմացած նայեց նրան.
- Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ՝ ոչ մեկի...
- Ի՞ն լավ, ապրես: Իսկ իիմա գնա՞:
- Ինսդրեմ, բայց ես ոչ մեկը չեմ: Անոնս Մարիա է՝ Մաշա: Այստեղ ինձ Մարիամ են ասում: Տատիկս...

Աղջնակը դեռ շարունակում էր խոսել, երբ Բելլան իրեն բնորոշ անժափիտ ժայիտով նրան մի կերպ դուրս հրեց ու փակեց դուռը, չգիտես ինչո՞ւ՝ լոին կանգնած մնաց դռան մոտ՝ պաղած ճակատը փայտի սարնությանը հենած:

Վաղուց հենց այնպես ոչ մեկի հետ չէր խոսել, ինչպես այսօր, մանավանդ այստեղ՝ շենքում և այն էլ հետաքրքրասեր հարևանների հետ, որոնց խիստ անհանգստացնում էր մոր առողջական վիճակը: Նա երբեմն ստիպված էր լինուած դեմքն անվարժ ծամածոելով կախել գլուխը, երբ իրականում տարիներ ձգվող տառապանքն արդեն սովորական էր դարձրել ցավը՝ բթացնելով գրեթե ամեն բան, ամեն զգացմոնը:

Մ’ վ էր այդ երեխան... Մտքերը կտրուկ շրջադարձ կատարեցին: Միշենախևին հարևանները վաճառել էին բնակարանն, ու իրենք իհմա նոր հարևան ունեն: Անմիջապես մտածեց լոգասենյակում կաթկրող խողովակի մասին ու ներս վագեց, ամեն ինչ նորմալ էր: Թեթևացած շունչ բաշեց:

Ժանգոտ, ասես արևաքամ խողովակի փականի տակից լսվող ջրի կաթոցները համաշափ էին, և սրտի ուժգնացող զարկերի թափքը մարեց. փականի տակ տեղադրված փորքիկ դույը դեռ կիսով չափ դատարկ էր.

«Ես անգամ էլ չօրեցի...»:

Բելլան, գլուխն այս ու այն կողմ պտտելով, նայեց հայելու մեջ, ձեռքերով բարձրացրեց, շտկեց անխնամ մազերը, ապա լվացվեց և, հասկանայի չէր՝ տեսածից գոհի, թե դժգոհ, գնաց դեպի սենյակի խորքից լսվող տնքոցի կողմը:

II

Սենյակը մաքուր էր՝ անհոտ և անզույն: Արևո վաղուց կերել-տարել էր բոլոր բոյրերն ու գոյները, և բազմոցին պառկած պառավի ներկայությունը, կարծես, տեղանքի ներդաշնակ լրացումն ու շարունակությունը լիներ: Դեղնադարուկ մաշկը մանր ու մեծ կամաց ներով այսպես էր ակոսել պառկածի դեմքը, որ, թվում էր, եթե ինչ-որ կերպ այն ձգելու, արդուկելու հնարավորություն լիներ, ապա ծերության կամ գուցե հիվանդության այդ առհավատցան սփոռոցի պես հեշտությամբ կարող էր ծածկել կողքի սեղանիկի մակերեսը, դեռ մի քան էլ՝ այիր-այիր կախվել կողքերից:

— Որտեղ էիր, աղջիկ: Ինչո՞ւ այսքան ուշագար, – պառավը բարձի վրայից գլուխը բարձրացնելու անհաջող փորձ արեց:

— Գիտե՞ս՝ ուր էի ժամերգության էլ գնացել: Հետո իջա շուկա՝ կարտոֆիլ առնելու: Միուացանք: Հինգ կիլո գնեցի:

— Ինչո՞ւ ես հինգ կիլո առել: Փոխարենը մի քաղցր քան կրեթիր, էիի, – տնքաց պառկածը:

— Կարկանդակ կպատրաստեմ, կուտենք: Դեռ նպաստին ու թոշակիդ ահազին ժամանակ կա: Քաղցրավենիքի համար գիտես, որ փող չկա, չենք ձգի:

— Օ՛ֆ...

— Հազիվ դեղերդ եմ առնում, – կինը մոտեցավ պատուհանագոգին շարված ծաղկված սահմանականություն՝ շոյեց նրանց սպիտակ ու մանուշակագույն գլխիկները:

Հետո վերադարձավ մոր մոտ ու նստեց կողքի հնօրյա նեղիկ բազկաթողին.

— Զվածեղ պատրաստեմ, կուտեմ:

— Կուտեմ, բայց թերխաշ: Դեղնուցը, տնա, նորից չեփես:

— Լավ, – Բեզզան նորից տեղից վեր կացավ ու բայց խոհանոցի կողմը:

— Բելլա...

— Հա, – պատասխանեց՝ առանց հետ դառնալու:

— Չուգարան եմ ուզում:

Միջանցքում էր: Մեխվածի պես կանգ առավ, ձեռքերը հենց նեղիկ միջանցքի հանդիպակաց պատերին ու կախեց գլուխը.

— Հիմա...

Ասիերը միջանցքի հնամաշ պաստառներից չեխն պոկվում, հակառակը՝ դրանք, ասես, գերբնական մի ուժով պատրաստվում էին հրել, կործանել աջ ու ձախ կողմերից թևերի հորիզոնական բացվածքը խոչընդուտող ամեն պատնեշ: Սակայն արմունկներն ակամա ծավաքին, և ձեռքերը, գոտկատեղին թևաթափ իջնելով, մի կերպ պահեցին չճկվող մեջքը:

Ըսթացք կտրուկ փոխվեց: Դեպի լոգասենյակ:

Ծուտով գիշերանորն ու էի ինչ-որ բան ձեռքին՝ վերադարձավ մոր մոտ: Երբ թևի տակ փաթաթված գլանաձև մարմինը հարմարեցրեց պառկածի երկայնքով, պարզ դարձավ, որ այն մոմյաթե իին սփոռոց է: Մնում էր իիվանդին զգուշորեն հետ գլորելու և վեր բարձրացնելու անբասիր սերտած գործողությունը,

որի մեխանիկան այսպես էր գլխում դաջվել, որ այդ ընթացքում կարելի էր այլ բանի մասին մտածել՝ չխեղագարվելու համար:

Մայրը ջղային ու նիհարիկ թելլայի հակապատկերն էր:

Պառկածի տնօրոշներն ավելի սաստկացան.

— Անտերը՝ ոնց ընկա, ալր, հենց տան մեջ, ևս Բնչ պատիժ էր...

— Մայրիկ, որ հազար անգամ նոյն բանն ասացիր, Բնչ է փոխվելու...

— Ախր, ինձ Բնչ էր եղել... Մի կարգին բժիշկ էլ չկա: Սա կյանք է, սա երկիր է...

— Իու լավ գիտես, որ քո տարիքում դրան բուժում չկա: Տեր Հարությունը բանի բժիշկ բերեց, բանի տեղ տարավ, բոյրը էլ նոյն բանն ասացին, չէ: Ազդրուսկրիդ գլխիկը, ու էլի մի բանի տեղ կոտրվածք ունես: Ռիստոներկու տարեկան ես, ուկորդ չի էլ կպչի:

— Էհ, արտասահմանում ինձնից մեծերին են վիրահատում, ոտքի կանգնեցնում, – ծոր տվեց ծեր կինը:

— Արտասահմանում տղա ունես, թող քեզ տիրություն աներ...

Պառավը լցորեց աչքերը.

— Իչո՞ւ ես էղապս ասում: Երեխաս եսիմ որտեղ է, եսիմ ոնց է...

— Շատ էլ լավ է: Խսրայելում կնոց հետ վայելում է կյանքը: Տեսնողներ են եղել, չի ուզում քեզ ասել:

Պառավս ափերով ծածկեց դեմքը, թելլան բարձրացրեց ձայնը.

— Քսանսինգ տարի է չկա, կորել է, փախել է, քեզ, մեզ մոռացել է, կնոցն առել-թռել է, իսկ դու էլի նրա ու միայն նրա մասին ես մտածում: Մի անգամ գոլնե զանգած կա, որ իմանա' կյանք, թե մեռել-պրծել ենք ևս աշխարհից...

— Անաստված բաներ ես ասում, անաստված բաներ ես ասում, աղջիկ, Աստծուց վախեցիր, անսիրտ, անամո՞թ:

Բելլան հուզմունքից ծեռքը տարավ դեպի դողացող շուրթերը, և մոր ծանր մարմինը, հետ գորշելով, ընկավ գիշերանորի վրա. գործողությունների հստակ մեխանիզմում ինչ-որ բան խաթարվել էր:

— Վայ, Մարգր, — գոռաց մայրը, — ինչի՞ չես մեռնում... Այսր, ո՞ր մեղքիս համար եմ ապրում, Տե՛ր Աստված...

Բելլան հազիվ սեփական գլուխը բռնեց, ասես՝ կոտրվել էր և որ որ է ընկնելու էր:

Պառկածի տնքոցը, լացի պողոթկումներով ընդմիջելով, փոխեց բնույթը և անսպասելիորեն ընդհատվեց: Մայրը, հավանաբար, խղճաց դստերը.

— Լավ, վերջացրել եմ, տաք:

— Հիմա, հիմա կուանեմ...

Մինչդեռ արարը չէր ավարտվել. մորը այսի լողացներ: Երբ մոմլաթե սփռոցը հազար ու մի փալաս-փոլոսի հետ, նաև ամրող լոգարանը լվաց-վերջացրեց, դուռը ծեծեցին:

— Տես՝ ո՞վ է... Երևի ջրի համար են եկել:

Բելլան արդեն դուռ մոտ էր.

— Ո՞վ է...

Արձագանք չեղավ:

— Ո՞վ է, — կրկնեց, հետո մի պահ հապաղելով՝ բացեց դուռը:

Աստիճանահարթակին նորից այս աղջնակն էր՝ Մաշան, թե Մարիամը... Բելլան չկողմնորոշվեց:

III

— Կարելի՞ է,- ասաց աղջնակն ու խորամանկ ժպիտով առաջ պարզեց անձեռոցիկով ծածկված ափսեն:

Բելյան շփոթվեց:

- Ո՞վ է,- կրկին ճայնեցին ընակարանի խորթից:
- Ես եմ Մաշան, Մարգու տատիկ, ծեր հարևան Արուահ թռնիկը: Կարելի՞ է:

Հյուրը, պարանոցը երկարացնելով, փորձում էր խոյս տայ տեսադաշտը փակող Բելյայի չորուկ մարմնից, սակայն մարմնի տերն ակնհայտորեն նման ներխուժմանն անպատճառ էր և անելիքը չէր պատկերացնում:

Շարունակվող լուսայնից օգտվելով՝ աղջնակը Բելյայի թևի տակով ներս սողոսվեց ու հայտնվեց հիվանդի սնարի մոտ.

— Բարև ձեզ, ես Արուահ թռոնիկն եմ,- Մաշան մեկնեց ազատ ձեռքը,- Ռուսաստանից եմ եկել՝ Ուֆայից: Ամառային արձակուրդս տատիկի հետ պիտի անցկացնեմ: Շնողներս մեկնել են Խսպանիա հանգստանարու, ինձ էլ գյխներից ցրել են, բայց ես չեմ բողոքում...

Չդիմանալով տեղեկությունների աննախադեպ հեղեղին՝ հիվանդը շփոթված սեղմեց պարզված ձեռքը: